

Kortsnijden

H.G. Esveld, Werkgroep Roerende Monumenten

Het is altijd prettig te merken dat je pennenvruchten gelezen worden en dat men meedenkt over het verleden. Zo werd ik er opmerkzaam op gemaakt dat een belangrijke functie van de snijbank niet vermeld was: hij moet veel gebruikt zijn voor het snijden van snijbonen voor de inmaak. Hoewel een snelle methode van weken, werd dit met het verdwijnen van de snijbank overgenomen door de veel langzamer werkende bonenmolen.

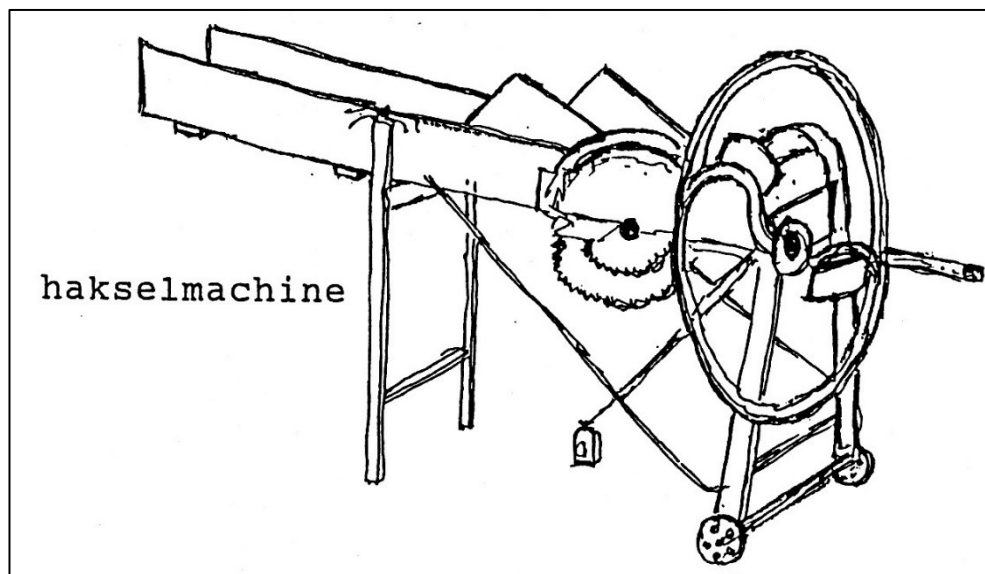
Het verdwijnen van deze snijbank werd veroorzaakt door de komst van de hakselmachine. Waarschijnlijk was dit de eerste machine op het boerenbedrijf in deze streken en hebben we hier het beginpunt van het landbouwmechanisatieproces. Een proces dat zich in een steeds sneller tempo gaat voltrekken en steeds grotere eenheden vraagt. De nu op gang komende automatisering versnelt deze ontwikkeling. Het zal naar het zich nu laat aanzien onze agrarische buurten de komende eeuw totaal doen veranderen in buurten met genietters van de hogere inkomens met daartussen voor de afwisseling een enkele boer.

Tussen 1900 en 1930 heeft de hakselmachine op de meeste bedrijven zijn intrede gedaan. De twee messen aan het grote wiel door mankracht in beweging gehouden deed de arbeidsopbrengst meer dan verdubbelen. De machine had een groot bezwaar: er was veel lichaamskracht en uithoudingsvermogen voor nodig. Soms bracht een jongen door het trekken aan een touw verbonden aan de handgreep wat verlichting. Op de grotere bedrijven met twee of meer paarden vond men hiervoor een oplossing in de rosmolen, die naast de boerderij was opgesteld. Deze werd afhankelijk van de benodigde trekkracht getrokken door één of twee paarden, die steeds in cirkels moesten lopen. Door middel van een lange aftakas werden hiervoor de op de deel staande machines aangedreven. Naast de hakselmachine kon dit zijn een karnmachine, een bieten-

snijder en ook een eenvoudige dorsmachine zonder reiniging of strobinder.

Na de oorlog werd bouwland vervangen door grasland en als gevolg daarvan haver door hooi wat geen hakselen nodig had. Tenslotte verdween het paard als trekkraft en werd zowel hakselmachine als snijbank en ook de rosmolen een roerend monument.

Op de hieronder geplaatste schetsen kunt u een indruk krijgen van

dit gereedschap. U kunt beter deze oude werktuigen zelf komen bezichtigen op de dag van Winkelcentrum Putten, 3 augustus a.s., alsook op onze antiek- en boekenmarkten. De rosmolen ontbreekt echter nog steeds, hij zou op Schovenhorst prima passen naast de boerderij. Wie kan ons helpen hierin te voorzien?

+++

